

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Kodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Yirmeyah

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1835 oder 1836]

מ הימרי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9113

מפניהם: (יח) כי מלט אמלטך
 ובחרב לא תפל והיתה לך נפשך
 לשלל כי בטחת בי נאם יהוה:
 מ (ט) הדבר אשר היה אל-
 ירמיהו מאת יהוה אחרו
 שלח אתו נבזראדן רב-טבחים
 מן-הרמה בקחתו אתו והוא-
 אסור באזקים בתוך כל-גלות
 ירושלם ויהודה המגלים בבקה:
 (ז) ויקח רב-טבחים לירמיהו
 ויאמר אליו יהוה אלהיך דבר

הרגום אשכנזי קטו
 (יח) יא אונפערזעהרט לאם
 אך דך ענטקאמטען, דוא
 פאללט ניכט דורך דאז
 שווערדט זאנדערן דוא זאלכט
 דיין לעבען אלס בייטע דאפאן
 טראגען, ווייל דוא אויף מיך
 פערטרויעט האסט, שפר כט
 דער עויגע.

מ (א) היער פאלגען דוא איי-
 טרענע, וועלכע ירמיה
 פאן נאטט ערהיעלט, נאכ-
 דעם איהן נבזראדן, דער
 אבערסטע דער הויפטוואצע
 פאן רמה, ענטלאססען האט-
 טע; דארט עמפפינג ער איהן
 אלס ער יאך אין קיזטטען גע-
 שלאססן וואר אונטער דען זאג-
 דערן געפאנגענען פאן ירושלם

אונד יהודה, דיא נאך בכל געפיהרט וואורדען. (ז) דען ירמיה נאהם דער אבערסטע
 דער הויפטוואצע צוערשט צוויך, אונד שפראך צו איהם: דער עויגע, דיין נאטט, האט
 דיע-

ר ש י

מ (א) הדבר אשר היה, מה שא' בסוף הענין (מ"ב) ויהי מקץ עשרת ימים ויהי דבר ה' וגי'
 אלא שכתב חתמה על מה נחמ' לו. ומדרש אגדה זאיכה רנתי מה היה הדבר וסונה אל
 גדליהו אמר לו או את נמות עמהון ואלו מסובר הכא או את סוגר הכא ואלו נמות עמהון אמר
 אין חנא נחית עמהון מה אני מהני להון אלא ימות ברייכוון עמהון דסגין הוא מהני להון: מן
 הרמה. שהיה גולה מעלמו. עמהון היה רואה נח שלולי בקולרין היה מננים נוארו ביניהם נו'
 גדליהו בפסיקת' דאפטרת' דנרי ירמיהו שא"ס לומר שנתנו נבזראדן באזיקים שהרי כוהו נבוכד
 נזר אל תעש לו מאומה רע (לעיל ל"ט): באזיקים. בזיאו"ש גלע"ז: (ב) ה' אלהיך דבר וגו'.

ב א ו ר

יודיע לנו את דבר א' על ענד מלך הנוסי. (יח) מלט אמלטך, ידוע כי ענין הכלה נא
 לרוב על הישועה הנעשה בכח וביד חזקה ע"י כניסת האויב וספלתו, וענין הכלטה על כלטה
 והכלה מסכנת נכשות בלי חלישת כח האויב והמתנגד, וע"ז הנטיחו ה' ככל וככלים והגליהך
 ציב הסוא, ואף אם לא חליש כח האויב ואחזק את לבו בכ"ז מלט אמלטך ונכסך חס' לך לשלל.
 מ (א) הדבר, כבר הערתי כי בכל מקום שגא הוביח להודיע לנו דבר חדש ולהיניח טל דבר
 אחר אשר לא הוביח עליו עד הנה, מתחיל הנבואה במלת הדבר, והואיל שהנבואות
 הנאות אחרי בן כלם ענינים חדשים אמר כאן הדבר, כלומר חלו הדברים אשר דבר עליהם
 ירמי' אחר החורבן, רק מחמלה בך להודיע לנו מקים מושב ירמי' וענינו ולכן האריך בספור
 המעשה. אדר שלח, הנכון בזה באשר הערתי לעיל בפ' ל"ט כי רכון נבוכדנצר היה להביח
 ירמי' לביתו לעמוד בהיכל המלך, ובאשר כזה לאספנו דגיהל א' ג', ולכן נחננו ונזראדן
 ונאמר רני המלך נבית גדליהו בן חזיקים להוליכו עב הגולי' לרמה ולא היה לפחות מיד בניוסל ס
 אמו מן האזיקים, כדי שלא געלה בלב ירמי' ליטב שמה, וזה לקחת אוחו יכור באזיקים
 לרמה לדבר שם על לבו, ולהראות לו את הטובה הגדולה אשר עשה עמו אשר לפעוה ילך
 אוחו בנלה, ובאשר לא שג ירמי' לדבריו אחר גע"כ וסונה אל גדליה בן חזיקים. (י) ויקח

דיעועם אונגליק דיעועם אר-
טע אנגערראהט. (ג) ער האט
עס איך זאָ פֿאַללבראַכט אינד
אויסגעציהרט, וויא ער פֿער-
הייסען, ווייל איהר ווידער דען
עייגען געווינדיגעט, אינד זיי-
נער שטיממע ניכט געהאַרעט
האַכעט; דאַרום טראָף איך
די זיידעס פֿעהרענגניס. (ד) דאָך
דיך בעפֿיייע איך נון פֿאַן דען
פֿעססעלן, דיא דוא אן דייער
האַנד טרעגסט, וואָרע עס
דיר געפֿעלליג, מיט מיר נאָך
ככל צוגעהען, זאָ קאַם, איך
וילל דיר מיינע אויפֿמערק-
זאַמקייט שענקען; געפֿעללט
עס דיר אַבער ניכט מיט מיר
נאָך ככל צו ציעהען, זאָ לאַם
עס זיין. זעה! דוא האַסט
דאָ גאַנצע לאַנד פֿאַר דיר, וואָ
עס דיר אַם בעסטען אינד בע-
קוועסטען דינקט, דאָרטו
קאַנגסט דוא געהען. (ה) ירמיה
יעדאָך גאַב קיינע אַנטוואָרט-
זאָ געהע צוריק צו גדליהו,
דעם זאָהנע אחיקם'ס, דעם
זאָהנעם שפּו'ס, דען דער
קעניג צום פֿערוועזער איבער
דיא שטערטע יהודה'ס בע-

את הרעה הזאת אל המקום
הזה: (ג) ויבאו יעש יהוה כאשר
דבר כי חטאתם ליהוה ולא
שמעתם בקולו והיה לכם דבר
הזה: (ד) ועתה הנה פתחתיה
היום מן האזקים אשר עלי ידה
אם טוב בעיניך לבוא אתי בכל
בא ואשים את עיני עליך ואם
רע בעיניך לבוא אתי בכל חדל
ראה כל הארץ לפניך אל טוב
ואל הישר בעיניך ללכת שמה
קך: (ה) ועודנו לא ישוב ושבה
אל גדליה בן אחיקם בן שפן
אשר הפקיד מלך בבל בערי
יהודה ושב אתו בתוך העם או
אל כל הישר בעיניך ללכת לך
ויהן לו רב־טבחים ארתה
ומשאת וישלחהו: (ו) ויבא

ירמיהו הדבר קרי
שטעללט האַט (זאָגטע ננוואָרדן) אונד בלייב ביא איהם אינטער דעם פֿאַלקע, אָרער נע-
הע, וואָהין עס דיר צו געהען בעליעכט. היערויף נאָב דער אַבערסטע דער לייבוואַצע
איהם רייזע צעהרונג אונד געשענקע, אונד ענטליעס איהן. (ו) זאָ גינג אַלואַ ירמיה נאָך
מצפה

ר ש י

למה אתה מנטער עליהם והלא אתה נבאית להם ולא שמעו נדאיתא נכסיקתא: (ד) פתחתיך
ל' ופתח הגמלים (בראשית כ"ד) וכת' הא כען שריחך. ומנחם סתר כלס ל' פתיחה ממס:
(ה) ועודנו לא ישוב. ככל זאת לא היה חסן לשון סמר לו הקנ"ה ושונה אל גדליהו אשר
הוכקד על העניים הנשורים גם הם לריכין לך כאשר הגולים: ארוחה ומשאת. מחק ונבזון:

ב א ו ר

רב טבחים, לפתוחו בדברים, וכאשר בחנתי. (ה) ועודנו לא ישוב, נבזר אדן היה עומד
ומלפני על תשובתו מה יאמר ומה ידבר לדברים האלה, וע"ז אמר הסופר עודנו כלומר ככל
האעשים והדברים האלה לא השיבו דבר, כי לא רצה לסרב לנבזר אדן וגם לא היה טוב בעיניו

ירמיהו אל גדליה בן אחיקם
 המצפתה וישב אתו בתוך העם
 הנשארים בארץ: (ז) וישמעו
 כל שרי החילים אשר בשדה
 המה ואנשיהם כי הפקיד מלך
 בבל את גדליהו בן אחיקם
 בארץ וכיו הפקיד אתו אנשים
 ונשים וטף ומדלת הארץ מאשר
 לא הגלו בבבל: (ח) ויבאו אר-
 גדליה המצפתה וישמעאל בן-
 נתניהו ויוחנן ויונתן בני קרה
 ושריה בן תנחמת ובני עופי
 הנטפתי ויוניהו בן המעכתי
 המה ואנשיהם: (ט) וישבע להם
 גדליהו בן אחיקם בן שפן
 ולאנשיהם לאמר אל תיראו
 מעבוד הכשדים שבו בארץ
 ועבדו את מלך בבל ויטב לכם:
 (י) ואני הנני ישב במצפה לעמד
 לפני הכשדים אשר יבאו אלינו

מצפה צו גדליהו דעם זאהנע
 אחיקם'ס, אונד בליעב כייא
 איהם אונטער דעם פאלקע,
 דאז אים לאנדע צוריקגעכליע-
 בען איזט. (ז) אינצווישען האר-
 טען אללע העערפיהרער, דיא
 אויף דעם פעלרע צערשטרייט
 ווארען זאמטט איהרער מאנע-
 שאפט, דאס דער קעניג פאן
 בבל, גדלירו דען זאהן אחיקם'ס
 איבער דאן לאנד געזעמטט,
 אונד מעננער, ווייבער, קי-
 דער אונד מעהרערע דער
 ניעדריגסטען פאלקסקלאס-
 סע, דיא ניכט נאך בבל גע-
 פיהרט וואוי דען, זיינער אויפ-
 זיכט אנדערטרויעס האט;
 (ח) זא קאמען אויך זיא צו
 גדליהו נאך מצפה, נעמליך:
 ישמעאל דער זאהן נתניהו'ס,
 יוחנן אונד יונתן דיא זאהנע
 קרה'ס, שריה, דער זאהן
 תנחמת, דיא זאהנע עפי פאן
 נטפת, יוניהו דער זאהן איי-
 נעם מעכתי; דיעזע אללע קא-
 מען מיט איהרער מאנשאפט.
 (ט) דא שוואר גדליה איהנען
 אונד דער מאנשאפט, אינד
 שפראך: איהר האבט ניכטס
 צו פירכטען, ווען איהר דען
 כשדים אייך אונטער ווערפעט!
 בלייבעט אים לאנדע, דיע-
 נעט דעם קעניגע פאן בבל, אונד עס ווירד אייך וואהל געהען. (י) וואס מיך בעלאנגט,
 זא בלייבע איך אין מצפה אים דיענסטע דער כשדים, דיא אפט צו אונז הערקאממען;
 איהר

עיסו קרי ואחם

ב א ו ר

למלאות משאלתי, ולכן המריש. (ז) המצפתה, עיר בגבול בנימן. (ז) שרי החילים אשר בשדה,
 ר"ל כנפריס והמיוילים הם שזרמו מפני הכשדים הנה ופנה, והקימו להם שרים להתנהג על
 פיהם (רד"ק). (ח) הנטפתי, נטפת היא עיר קרובה לבית לחם, ויחנן שאלת נטפתי מוסב
 גם על תנומת כושמע נמלכיש ב' כ"ה נ"ג. המעכתי, איש ת' מכני מיכה או מעכתי יהוא
 פלך

וְאַתֶּם אֲסַפּוּ יַיִן וְקִיץ וְשֶׁמֶן וְשִׁמּוֹ
 בְּכַלְיֵיכֶם וּשְׁבוּ בְּעָרֵיכֶם אֲשֶׁר-
 הִפְשַׁתֶּם: (יב) וְגַם כָּל-יְהוּדִים
 אֲשֶׁר--בְּמוֹאָב וּבְבְנֵי-עַמּוֹן
 וּבְאֲדוֹם וְאֲשֶׁר בְּכָל-הָאֲרָצוֹת
 שָׁמְעוּ כִּי-נָתַן מֶלֶךְ-בָּבֶל
 שְׂאֵרִית לַיהוּדָה וְכִי הִפְקִיד
 עֲלֵיהֶם אֶת-גְּדַלְיָהוּ בֶן-אֲחִיקָם
 בֶּן-שָׁפָן: (יג) וַיָּשְׁבוּ כָל-יְהוּדִים
 מִכָּל-הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר נָדְחוּ-שָׁם
 וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ-יְהוּדָה אֶל-גְּדַלְיָהוּ
 הַמְצַפְתָּה וַיֹּאסְפוּ יַיִן וְקִיץ
 הַרְבֵּה מְאֹד: (יד) וַיּוֹחֲנֵן בֶּן-
 קִרְחַי וְכָל-שְׂרֵי הַחִילִים אֲשֶׁר
 בְּשָׂדֵה בָּאוּ אֶל-גְּדַלְיָהוּ הַמְצַפְתָּה:
 (טו) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִידֵעַ הִידֵעַ כִּי
 בָּעֲלִים וּמֶלֶךְ בְּנֵי-עַמּוֹן שָׁלַח
 אֶת-יִשְׁמַעֵאל בֶּן-נְתַנְיָה לְהַכְתֹּךָ
 נַפֶּשׁ וְלֹא-הָאֱמִין לָהֶם גְּדַלְיָהוּ
 בֶן-אֲחִיקָם: (טז) וַיּוֹחֲנֵן בֶּן-קִרְחַי

איהר אבער קעננעט אייך
 היער וויין, זאממעריכטע
 אינד אהל זאממעלן, אייערע
 גערעטהע דאמיט אנפיללען,
 אונד אונגעשטארט דיא
 שטערטע בעוואהנען, דיא
 איהר אין בעויטץ גענאממען
 דאכט. (יב) אויך דיא איברי
 גען יהודים, דיא אין מואב
 אונטער דען עמוניטען אין
 אדום אונד אין אנדערן לענ
 דערן ויך אויפהעילטען, כע
 קאמען דיא נאכריכט, דאס
 דער קעניג פאן בבל איינען אי
 בעררעסט אין יהודה צוריק
 לעס, אונד גדליהו דען זאהן
 אחיקם'ס דעס זאנהעס שפן'ס
 צום פערועוער איבער דענועל
 בען געזעטצט האכע, (יג) אונד
 זיא קעהרטען אללע צוריק פאן
 דען פלעטצען אללען, וואהן
 זיא פערטרעבען וואורדען,
 אין דאן לאנד יהודה, קאמען
 צו גדליהו נאך מצפה, אונד
 זאממעלטען דא וויין אונד זאמ
 מערפריכטע אין גראסער מענ
 גע. (יד) איינסט קאם יוחנן,
 דער זאהן קרח'ס מיט נאך א
 דערן הערשיהרען, דיא
 אויף דעם לאנדע לעכטען, צו
 גדליהו נאך מצפה, (טז) אונד
 זאגטען צו איהם: ווייסט דוא
 אויך, דאס בעלים דער קעניג

דער עמונים, ישמעאל דען זאהן נחניהו'ס בעארדערט האט, דיך אומס לעבען צו כריינען?
 גדליהו אבער גלויבטע איהנען ניכט. (טז) דא פערזוכטע יוחנן, דער זאהן קרח'ס, דען
 גדליהו

ר ש י
 (י) וקיץ. דנלה:

ב א ו ר

פלך א' למורה הירדן על זה הלכנו. (י) ואחז, כלומר ועליכם אין דבר לעשות רק לאסיף
 יין וקיץ בשלום ולזום ככליכם ולזכין נמנחה בעריכם אשר תבשחם, וקיץ פי' פיות הקיץ
 שתיבשחם אחז כמו תאים וזילתם.

אָמַר אֶל־גְּדַלְיָהוּ בְּפֶתֶר בְּמִצְפָּה
 לֵאמֹר אֵלֶכָה נָא וְאָכָה אֶת־
 אֶת־יִשְׁמַעְאֵל בֶּן־נְתַנְיָה וְאִישׁ
 לֹא יָדַע לְמָה יִכְכֶּה נַפְשׁוֹ וְנִפְצוּ
 כָּל־יְהוּדָה הַנִּקְבְּצִים אֵלָיָה
 וְאָבְדָה שְׂאֵרֵי יְהוּדָה: (ט) וַיֹּאמֶר
 גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם אֶל־יֹהָנָן בֶּן־
 קָרֵחַ אֶל־תַּעַשׂ אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה
 כִּי־שָׁקֵר אַתָּה דֹבֵר אֶל־יִשְׁמַעְאֵל:

מֵא (ה) וַיְהִי וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא
 יִשְׁמַעְאֵל בֶּן־נְתַנְיָה בֶן־
 אֱלִישָׁמַע מִזִּרְעַ הַמְּלוּכָה וְרַב־יָ⁵
 הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים אִתּוֹ אֶל־
 גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם הַמִּצְפָּתָה
 וַיֹּאכְלוּ שָׁם כֶּהֱם יַחְדָּו בְּמִצְפָּה:
 (ו) וַיִּקָּם יִשְׁמַעְאֵל בֶּן־נְתַנְיָה
 וַעֲשָׂרַת הָאֲנָשִׁים וְאֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ
 וַיַּכּוּ אֶת־גְּדַלְיָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־
 שָׁפָן בַּחֶרֶב וַיָּמָת אִתּוֹ אֲשֶׁר־
 הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל בְּאֶרֶץ: (ג) וְאֵת

גדליהו אין מצפה אין געהיים צו
 איבעררעדען, אונד שפראך:
 ערלויבעראך, דאס איך הן
 געהע, אונד ישמעאל דען
 זאָהן נתניהו'ס ערמאָרדע! נייע-
 מאַנד ווירד עס ערפֿאהרען;
 אונד וואָרום זאללסטו דורך
 איהן איין אַפּפֿער ווערדען?
 דאָן ווירדען וועדער אללע
 יהוים צערשטרייעט ווערדען
 דיא צודיר זיך פֿערזאממעלט
 האָב, אונד דויער קליינע
 איבעררעסט פֿאָן יהודה מעכ-
 טע גאַנץ צו גרונדע געהען.
 (ט) אויך דאָן, ערוועדערטע
 גדליהו, זייא עס פֿערן פֿאָן
 דיר, זאָלך איינע טהאַט צו
 פֿעראיבען! דען עס איזט ניכט
 וואָהר, וואָס דוא דאָ פֿאָן
 ישמעאל ערצעהלעסט.
 מֵא (ה) אויס זעבענטען מאָ-
 נאַטהע קאָם ישמעאל
 דער זאָהן נתניהו'ס דעם זאָה-
 געם אלישמע, איין מאָן אויס
 קעניגליכעם נעבליטהע, מיט
 דען פֿאַרנעהמסטען האָפּכע-
 דיענטען דעם קעניגס, אונד נאָך
 צעהן מעננער מיט איהם, צו
 גדליהו דעם זאָהנע אחיקם'ס
 נאָך מצפה, אונד היעלטען
 זעממטליך איין גאַסטמאַהל
 דאָ. (ג) דאָ ערהיב זיך ישמעאל
 דער זאָהן נתניהו'ס מיט דען
 צעהן מעננערן דיא מיט איהם וואָרען, אונד ערשלוגען גדליהו דען זאָהן אחיקם'ס דעם זאָה-
 געם שפָּן'ס, טערטעטען איהן, דען דער קעניג אלס שטאַטטהאַלטער איבער דאָן לאַנד
 גע-

תעשה קריי. כל

ר ש י

מֵא (א) ורני המלך. וסרי המלך נתקנאו צו שנטל גדולה:

ב א ו ר

זיָא (ב) אשר הפקיד, זה בא לחזק כלומר לא יראו כ' ואת מלך בבל, וכאשר חרגמתי.
 פֿלך